

Briuselis, 2016 06 01
COM(2016) 212 final

KOMISIJOS ATASKAITA EUROPOS PARLAMENTUI IR TARYBAI

dėl Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 įgyvendinimo 2013–2015 m.

{SWD(2016) 126 final}

1. IŽANGA

Pagal Reglamento (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos¹ (toliau – reglamento) 24 straipsnio 3 dalį:

Komisija ne vėliau kaip 2015 m. gruodžio 31 d. pateikia Europos Parlamentui ir Tarybai šio reglamento įgyvendinimo ataskaitą, o vėliau ją teikia kas penkerius metus. Ataskaitoje pateikiama 1 ir 2 dalyje nurodytų metinių ataskaitų analizė, vertinama standartizacijos srities veiklos, kuriai skiriamas Sąjungos finansavimas, svarba atsižvelgiant į reikalavimus, kurie keliami remiantis Sąjungos teisės aktais ir politika, taip pat pateikiamas galimų naujų priemonių, siekiant supaprastinti Europos standartizacijos finansavimą ir sumažinti Europos standartizacijos institucijoms tenkančią administracinę naštą, vertinimas.

Tai yra pagal 24 straipsnio nuostatas parengta ataskaita.

2. EUROPOS STANDARTIZACIJOS SISTEMOS VEIKIMAS

Šioje ataskaitoje (ir prie jos pridedamame vertinime) pateikiamas Europos standartizacijos sistemos (ESS), įskaitant 2013 m. įsigaliojusį reglamentą, veikimo vertinimas veiksmingumo, efektyvumo, derėjimo, svarbos ir ES pridėtinės vertės aspektais, kaip reikalaujama pagal reglamento 24 straipsnio 3 dalyje nustatytą peržiūros nuostatą. Ataskaitoje pateikiama:

- reglamento įgyvendinimo analizė – 2013 ir 2014 m. ataskaitas pateikė Europos standartizacijos organizacijos ir III priede išvardytos organizacijos;
- standartizacijos veiklos, kuriai skiriamas Sąjungos finansavimas, svarbos vertinimas;
- galimybių supaprastinti Europos standartizacijos finansavimo procesą ir sumažinti administracinę naštą vertinimas.

Dėl standartizacijos, kaip bendrajai rinkai suderinti skirtos priemonės, svarbos ir jos poveikio ES ekonomikos konkurencingumui šis vertinimas yra susietas su Komisijos Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programa². Šis vertinimas ypač svarbus reglamentavimo kokybei užtikrinti: jis paremtas ataskaitomis ir tyrimais, susijusiais su ESS ir jos procesais, visų pirma susijusiais su suinteresuotųjų subjektų, pavyzdžiui, MVI, dalyvavimu, Sąjungos finansavimo tobulinimu ir Europos standartizacijos organizacijoms (ESO) bei nacionalinėms standartizacijos institucijoms (NSI) tenkančios administracinės naštos problemos sprendimu.

Kadangi reglamentas įsigaliojo neseniai, galimybės atlikti visapusišką jo *ex post* vertinimą kol kas nėra, nes dar nesibaigė 2013 m. prasidėjęs Komisijos prašymu nustatytas visas standartizacijos ciklas. Šioje ataskaitoje (ir prie jos pridedamame Komisijos tarnybų darbiniam dokumente) vertinama, ar ESS veikia tinkama kryptimi įgyvendinant tikslus, kurių teisės aktų leidėjas siekė reformuodamas standartizacijos sistemą ir priimdamas

¹ 2012 m. spalio 25 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1025/2012 dėl Europos standartizacijos, kuriuo iš dalies keičiamos Tarybos direktyvos 89/686/EEB ir 93/15/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 94/9/EB, 94/25/EB, 95/16/EB, 97/23/EB, 98/34/EB, 2004/22/EB, 2007/23/EB, 2009/23/EB ir 2009/105/EB ir panaikinamas Tarybos sprendimas 87/95/EEB ir Europos Parlamento ir Tarybos sprendimas Nr. 1673/2006/EB, OL L 316, 2012 11 14, p. 12–33.

² KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ KOMITETUI
Reglamentavimo kokybės ir rezultatų programa (REFIT). Dabartinė padėtis ir perspektyva, COM(2014) 368 final, 2014 06 18.

reglamentą, ir, jei reikia, pateikiamos rekomendacijos (žr. šios ataskaitos 1 ir 2 priedus), kaip geriau įgyvendinti reglamentą ir ESS.

Daugiausia dėmesio ataskaitoje skiriama ESS ir reglamentu nustatytų procesų vertinimui, bet joje nesiekama išsamiai įvertinti platesnio standartizacijos poveikio vidaus rinkai ar ES verslo konkurencingumui (taip pat žr. šios ataskaitos 3.2 punktą).

2.1. Metodika

Vertinimas pagrįstas nuo 2013 m. vykdytais tyrimais ir ataskaitomis³, pavyzdžiui, 2015 m. kovo mėn. patvirtintos ir balandžio mėn. paskelbtos Nepriklausomos Europos standartizacijos sistemos (ESS) peržiūros rezultatais, 2015 m. gegužės mėn. Komisijos ataskaita Tarybai ir Parlamentui pagal reglamento 25 straipsnį⁴, pagal 24 straipsnį parengtu tyrimu, kuriuo siekta įvertinti veiklos ir jos finansavimo svarbą⁵, remiantis metinėmis ataskaitomis ir 2015 m. liepos 1 d. vykusios apskritojo stalo diskusijos standartizacijos klausimais (angl. *Friends of Standardisation Roundtable*), kurioje taip pat buvo patvirtinta nepriklausoma peržiūra, ataskaita. Atsižvelgta ir į praktinę reglamentą taikančių Komisijos tarnybų patirtį.

2.2. Pagrindiniai reglamento ir Europos standartizacijos sistemos tikslai

Pagrindiniai bendrieji reglamento tikslai – standartais ir Europos standartizacija labiau prisidėti prie geresnio vidaus rinkos veikimo, skatinti augimą ir inovacijas ir didinti ES įmonių, ypač – MVI, konkurencingumą.

Konkretūs reglamento tikslai yra:

- didinti ES standartizacijos skaidrumą;
- nustatyti peržiūrėtas Europos standartizacijos finansavimo taisykles, įtraukiant MVI, socialinių ir visuomeninių suinteresuotųjų subjektų organizacijas Europos lygmeniu;
- užtikrinti, kad MVI, socialinių ir visuomeninių suinteresuotųjų subjektų organizacijoms būtų tinkamai atstovaujama standartizacijos procese, visų pirma Komisijos prašymu parengtų standartų srityje;
- sutrumpinti Komisijos prašymu vykdomą standartizacijos procesą;
- sudaryti galimybę valstybėms narėms vykdant viešuosius pirkimus nurodyti ne pagal ESS nuostatas parengtas IRT technines specifikacijas.

Komunikate COM(2011) 311 pagrindiniai Europos standartizacijos sistemos (ESS) principai suformuluoti kaip penki strateginiai tikslai:

- Europos standartais turi būti pradėta naudotis kuo greičiau;
- Europos standartai – galinga strateginė priemonė, kuria įmonės gali naudotis savo konkurencingumui didinti;
- Europos standartai turi būti tokie, kad atitiktų didėjantį poreikį naudotis jais kaip priemone Europos politikai ir teisės aktams paremti;

³ Visus susijusius tyrimus ir ataskaitas rasite adresu http://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/notification-system/index_en.htm

⁴ COM(2015) 198 *final*.

⁵ Reglamento Nr. 1025/2012 įgyvendinimo tyrimas (pagal 24 straipsnį), EM (2015).

- Europos standartai turės poveikio vis įvairesnėms Europos visuomenės grupėms, todėl į Europos standartizacijos sistemą būtina įtraukti kuo daugiau dalyvių;
- Europos standartai turi atlikti svarbų vaidmenį remiant Europos įmonių konkurencingumą pasaulinėje rinkoje.

Reglamentas įsigaliojo 2013 m. sausio 1 d. Taigi atliktas pirmųjų dvejų jo įgyvendinimo metų vertinimas. Nepriklausoma peržiūra apima ilgą laikotarpį, į ją įtraukti visi nuo Europos standartizacijos organizacijų (ESO) įsteigimo surinkti duomenys⁶.

3. ANALIZĖ

3.1. Veiksmingumas

Tos sritys, kuriose, pradėjus taikyti reglamentą, pavyko pasiekti didesnio veiksmingumo ir pagal kurias galima spręsti apie tobulinant ESS daromą pažangą, trumpai apžvelgiamos toliau.

- Skaidrumas

Komisijos iki šiol nustatytos standartizacijos priemonės ir metinė Sąjungos darbo programa (MSDP) – reglamentu nustatyta naujovė – padeda siekti didesnio veiklos skaidrumo, atsakomybės už ją ir jos kokybės.

Europos standartizacijos organizacijų (ESO) ir nacionalinių standartizacijos institucijų (NSI) veikla tapo **skaidresnė**, kai šios įstaigos savo interneto svetainėse pradėjo skelbti savo darbo programas. ESO ir NSI daug investavo į IT priemonių naudojimą. Tinkamas standartizacijos institucijų darbo programų skaidrumas, kaip apibrėžta reglamento 4 straipsnio 1 dalyje, yra svarbiausia išankstinė sąlyga siekiant užtikrinti standartizacijos veiklos įtraukumą. Vis dėlto reglamento 4 straipsnio 3 ir 4 dalių įgyvendinimą NSI darbo programų aiškumo ir prieinamumo požiūriu būtų galima dar labiau patobulinti.

- Įtraukumas

Tiesiogiai susijusių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimas standartizacijos procese pagerėjo, tačiau galėtų būti dar veiksmingesnis. Pasak pagrindinių suinteresuotųjų subjektų, dalyvaudamos standartizacijos procese ir (arba) taikydamos standartus, MVI vis dar susiduria su sunkumais. Be to, nepaisant padarytų patobulinimų, vartotojų, darbuotojų, MVI ir aplinkos interesams atstovaujančių suinteresuotųjų subjektų organizacijų dalyvavimą apsunkina tam tikri Europos ir tarptautinio lygmens suvaržymai, į kuriuos nepriklausomos peržiūros metu ir savo reglamento įgyvendinimo ataskaitose dėmesį atkreipė III priede išvardytos organizacijos.

Pagal reglamento 16 straipsnį 2013 ir 2014 m. **Europos lygmeniu** buvo atrinktos keturios Sąjungos finansavimo reikalavimus atitinkančios **suinteresuotųjų subjektų organizacijos** (SBS – *Smulkiojo verslo standartai* (angl. *Small Business Standards*), ANEC – *Europos vartotojų balsas standartizacijos procese* (angl. *European Consumer Voice in Standardisation*), ECOS – Europos standartizacijos visuomeninių aplinkosaugos organizacijų asociacija (angl. *Environmental Citizens Organisation for Standardisation*) ir ETUC – Europos profesinių sąjungų konfederacija (angl. *European Trade Union Confederation*); jos

⁶ Pavyzdžiui, analizuojant standartų rengimo laiką, buvo lyginami 2009–2013 m. duomenys (žr. p. 70)

pradėjo vykdyti savo dalyvavimui Europos standartizacijoje ir jos rėmimui skirtą veiklą. Daugiausia dėmesio jų veikloje skiriama ekspertų mokymui, dalyvavimui ESO politikos ir techniniu lygmenimis, ryšio priemonių rengimui.

Kalbant apie **nacionalinį lygmenį**, NSI pranešė, kad politikos ir techniniu lygmenimis dalyvauja keturių suinteresuotųjų subjektų grupių – MVĮ, vartotojų, socialinių ir visuomeninių suinteresuotųjų subjektų – atstovai. 2013–2014 m. laikotarpiu padaugėjo NSI, kuriose atstovaujama MVĮ, vartotojams, socialiniams ir visuomeniniams suinteresuotiesiems subjektams (ypač Europos telekomunikacijų standartizacijos institute (ETSI)). Nors paaiškėjo, kad **Europos lygmeniu** MVĮ yra palyginti gerai atstovaujama politikos ir techniniu lygmenimis (pavyzdžiui, 2014 m. MVĮ techniniu lygmeniu atstovauta daugiau kaip 80 proc. Europos standartizacijos komiteto (CEN) ir Europos elektrotechnikos standartizacijos komiteto (CENELEC) techninių įstaigų ir ETSI darbo grupių), kitos suinteresuotųjų subjektų grupės dalyvauja palyginti negausiai. Tai gali būti susiję su mažesniu vartotojų, socialinių ir visuomeninių suinteresuotųjų subjektų domėjimusi standartizacija, nes jie nėra tiesioginiai standartų naudotojai.

- Skiriami terminai

Naujiems Komisijos prašomiems **standartams parengti skirtas laikas** sutrumpėjo nuo vidutiniškai 5 metų 2009 m. iki 3 metų 2013 m.⁷; tokią pažangą lėmė ne reglamento įgyvendinimas, o pramonės poreikiai. Naujaisiais partnerystės pagrindų susitarimais (PPS) ir dotacijomis veiklai, dėl kurių tariasi Komisija ir ESO, siekiama toliau trumpinti standartų rengimo laiką. Tikimasi, kad dėl PPS, į kuriuos įtraukti pagrindiniai veiklos rezultatų rodikliai⁸, MSDP įtraukimo ir standartizacijos prašymų⁹ pagal reglamento 10 straipsnį priėmimo procedūros peržiūros paspartės standartizacija pagal Komisijos prašymus. Tai gali padėti reikšmingai pagerinti padėtį, kartu išlaikant kokybę ir įtraukumą. Apskritai, tai padėtų ESO tapti dar patrauklesnėmis, ypač įgyvendinant specializuotus aukštųjų technologijų projektus, kurie susiduria su pasaulinio masto konkurencija. Taip pat būtų naudinga, jei MTPP bendruomenė ir standartizacijos specialistai glaudžiau bendradarbiautų. Spartesnių standartizacijos rezultatų tikimasi pasiekti ir įgyvendinant reglamentą, nes juo užtikrinamas ankstesnis suinteresuotųjų subjektų įtraukimas, didesnis sutarimo dėl standartizacijos prašymų palaikymas, išsamesni prašomam Europos standartui ar standartizavimo priemonei taikomi reikalavimai ir prašomos priemonės priėmimo terminai.

Dėl reglamento ir kitų ES teisės aktų, kuriais nustatomas Europos standartų taikymas, sąveikos pažymėtina, kad, atliekant sektorių teisės aktų peržiūrą, procedūras galima dar patobulinti. Pavyzdžiui, reglamento dėl vartojimo gaminių saugos (8) pasiūlymo tikslas – sutrumpinti šiuos procesus, suderinant juos su (standartizacijos) reglamente nustatytais procesais.

- Sąjungos finansavimas standartizacijos veiklai

ESO ir III priede išvardytų organizacijų veiklai finansuoti Sąjunga kasmet skiria -20–25 mln. EUR. Pagal reglamentą Komisijos skiriamos lėšos vidutiniškai sudaro **35–40 proc.** trijų

⁷ Nepriklausoma Europos standartizacijos sistemos peržiūra, Galutinė ataskaita (2015 m., p. 109).

⁸ Vienas iš tikslų – iki 2020 m. standarto rengimo trukmę sumažinti 50 proc.

⁹ Europos standartizacijos vadovas, skirtas padėti įgyvendinti Sąjungos teisės aktus ir politiką, SWD(2015) 205 final, 2015 m. spalio 27 d.

http://ec.europa.eu/growth/single-market/european-standards/vademecum/index_en.htm

minėtų ne pelno ESO¹⁰ bendrų pajamų (...) ir **75–100 proc.** III priede išvardytų organizacijų¹¹ bendrų pajamų.

Savanoriškai standartizacijos procese tarptautiniu, Europos ir nacionaliniu lygmenimis dalyvaujantys ekspertai paprastai veikia savo lėšomis. Remiantis ESO skaičiavimu, standartizacijos procese dalyvaujantys ir prie jo prisidedantys pramonės ekspertai kasmet išleidžia apie 1 mlrd. EUR (tokia apskaičiuota bendra darbo valandų, kelionių, būsto išlaidų ir t. t. vertė). ESO ir III priede išvardytos organizacijos atkreipė dėmesį į keletą su Sąjungos finansavimu susijusių sunkumų. Visų pirma, jie iškėlė klausimų dėl Komisijos finansinės paramos teikimo; juos apibendrinti būtų galima taip:

- dotacijų veiklai pasirašymui tarp Komisijos ir ESO skirto laiko nustatymas;
- Sąjungos finansavimo valdymas; ESO ir III priede išvardytos organizacijos mano, kad finansinės paramos paraiškoms tvarkyti ir vertinti reikalingi tam tikri išteklių. Tai taip pat taikytina techninių ir finansinių ataskaitų, ypač susijusių su dotacijomis veiklai, rengimui;

Remiantis pagal 24 straipsnį atliktame tyrime pateiktais skaičiavimais, ESO ir III priede išvardytoms organizacijoms paraiškoms dėl dotacijų veiklai teikti ir jų įgyvendinimo ataskaitoms rengti reikalingi tam tikri išteklių (pvz., metiniam planui parengti). Vis dėlto, remiantis su dotacijomis veiklai susijusių administracinių išlaidų skaičiavimais, tokios išlaidos sudaro nuosaikią visų Europos Komisijos skiriamų lėšų dalį (ESO šiuo tikslu panaudojo apie 1 proc., keturios III priede išvardytos organizacijos – atitinkamai nuo 2 iki 5 proc. dotacijų veiklai lėšų).

- ataskaitų teikimo reikalavimai, informavimo prievolės ir administracinės išlaidos pagal reglamentą: ESO ir III priede išvardytoms organizacijoms taikytinos su Sąjungos finansavimu susijusios prievolės ir ataskaitų teikimo reikalavimai sudaro tam tikrą administracinę našta;

Tam tikri išteklių reikalingi ESO reglamento įgyvendinimo ataskaitoms ir III priede išvardytų organizacijų veiklos ataskaitoms teikti (ataskaitų teikimas pagal 24 straipsnį).

- finansinės paramos nuspėjamumas ir tęstinumas; PPS yra svarbus žingsnis užtikrinant finansinės paramos tęstinumą. Vis dėlto tiek ESO, tiek III priede išvardytos organizacijos patiria nepatogumų dėl to, kad nežino, kokie išteklių kasmet bus suteikiami konkrečioms veiksmams. Tai trukdo tinkamai planuoti veiklą, reikalingą įgyvendinti metinę darbo programą ar atlikti konkrečias standartizacijos užduotis.

Apibendrinant ESO ir III priede išvardytos organizacijos nurodo, kad, pradėjus taikyti reglamentą, padidėjo administracinė našta. Nors šios naštos vertinimas rodo, kad šiuo tikslu

¹⁰ CEN – Europos standartizacijos komitetas, CENELEC – Europos elektrotechnikos standartizacijos komitetas ir ETSI – Europos telekomunikacijos standartizacijos institutas.

¹¹ Smulkiojo verslo standartai <http://sbs-sme.eu/>, *Europos vartotojų balsas standartizacijos procese* <http://www.anec.eu/anec.asp>, Europos standartizacijos visuomeninių aplinkosaugos organizacijų asociacija <http://ecostandard.org/> ir Europos profesinių sąjungų konfederacija <http://www.etuc.org/>.

skiriama Europos Komisijos lėšų dalis yra nuosaiki, vis dėlto verta imtis priemonių pagerinti padėtį tose srityse, kuriose veikiama nepakankamai veiksmingai.

Tikimasi, kad Europos standartizacijos vadovas, skirtas padėti įgyvendinti Sąjungos teisės aktus ir politiką, ir neseniai priimtas Komisijos sprendimas¹² vienkartinės išmokas skirti pagal Standartizacijos reglamento 17 straipsnio 4 dalį padės pagerinti padėtį – gauti Sąjungos finansavimą bus paprasčiau ir jis bus labiau nuspėjamas. Tai yra pirmas žingsnis link labiau veiklos rezultatais pagrįsto požiūrio, ir į jį turi būti laiku atsizvelgta.

IRT ir techninės specifikacijos. IRT srityje įvairių suinteresuotųjų subjektų platformoje (angl. *Multi-Stakeholder Platform*, MSP) generuojamas IRT koreguojamasis planas, kaip bendradarbiavimu grindžiama priemonė, kuria siekiama suburti Europos Komisiją ir IRT standartizacijos suinteresuotuosius subjektus – ES ir pasaulinius – ir pagerinti jų veiksmų koordinavimą ir bendradarbiavimą. Ši platforma taip pat padeda didinti IRT standartizacijos proceso skaidrumą – joje pateikiamas aktualus veiklos sričių sąrašas ir kaupiamos įvairių kiekvienoje iš aptariamųjų sričių dalyvaujančių suinteresuotųjų subjektų nuomonės ir pastabos. Keletas IRT techninių specifikacijų, skirtų viešiesiems pirkimams, jau priimta.

Apibendrinant galima pasakyti, kad pradėjus taikyti reglamentą, nustatytais standartais ir Europos standartizacija prisidėta prie geresnio vidaus rinkos veikimo, o tai padėjo paskatinti augimą ir inovacijas ir padidinti ES įmonių, visų pirma – MVI, konkurencingumą. Siekiant prisidėti prie ES teisės aktų ir politikos plėtotės, buvo imtasi veiksmų Komisijos standartizacijos prašymų tvarkymo skaidrumui padidinti; be to, imtasi priemonių aktyvesniam MVI ir suinteresuotųjų subjektų, kuriems atstovaujama nepakankamai, dalyvavimui užtikrinti. Reglamentu taip pat skatinama išnaudoti inovatyvių IRT technologijų potencialą ir prisidedama prie bendrosios rinkos įgyvendinimo.

3.2. Efektyvumas

Tai, kad Europos standartizacija padeda didinti ES verslo konkurencingumą, patvirtinta jau anksčiau nacionaliniu lygmeniu Prancūzijoje, Vokietijoje ir Jungtinėje Karalystėje atliktais tyrimais¹³.

Vis dėlto, remiantis dabartiniais duomenimis, neįmanoma atlikti išsamios ir visapusiškos ESS efektyvumo vykdant veiklą, kurią pagal naują reglamentu nustatytą tvarką remia Europos Komisija, **analizės**. Tikimasi, kad tinkamam vertinimui parengti pakankami duomenys bus pateikti kitoje ataskaitoje pagal 24 straipsnį 2020 m.

Tačiau išdėstytas pastabas reikėtų vertinti atsizvelgiant į tai, kad daugiau veiksmų, nuo kurių priklauso ESS ekonominis poveikis, negalima aprėpti neatliekant išsamesnio tyrimo – Taryba paprašė (2015 m. kovo mėn.¹⁴) Komisijos, kai ateis laikas, jį atlikti.

¹² C(2015) 3697 final.

¹³ BSI (2015 m.): *The Economic Contribution of Standards to the UK Economy*, DIN (2000): *Economic Benefits of Standardization*, 3 volumes. Berlin: Beuth. (Update 2011), DTI (2005): *The Empirical Economics of Standards*, DTI ECONOMICS PAPER NO.12. London and AFNOR (2009): *The Economic Impact of Standardization – Technological Change, Standards and Long-Term Growth in France*. Paris. AFNOR (2016): *economic impact of standardisation*, January 2016, Paris, France.

¹⁴ 2015 m. kovo 2 d. Konkurencingumo taryba „PRAŠO Komisijos užbaigti nepriklausomą peržiūrą ir išanalizuoti standartizacijos poveikį ekonomikai, atsizvelgiant į visų šalių interesus“.

Nors ESO ir III priede išvardytos organizacijos teigia, kad, pradėjus taikyti reglamentą, padidėjo joms tenkanti administracinė našta (žr. 3.1 skyrių „Veiksmingumas“), šio teiginio negalima pagrįsti turimais duomenimis. Vis dėlto Komisija apsvairstys veiksmus, kaip pagerinti padėtį tose srityse, kuriose veikiama nepakankamai veiksmingai.

3.3. Darna, ES pridėtinė vertė ir svarba

Kiekvienas iš dabar galiojančių 20 tūkst. Europos standartų (daugiausia taikomų produktams) galimai pakeitė iki 33 prieštaraujančių nacionalinių standartų rinkinių. Tačiau vis tiek sunku įvertinti ESS sukuriamą ES pridėtinę vertę. Vis dėlto Europos standartizacijai turi būti teikiamas didžiausias dėmesys kuriant produktų ir paslaugų bendrąją rinką, laipsniškai derinant prieštaraujančius nacionalinius standartus, dėl kurių gali kilti techninių kliūčių patekti į nacionalines rinkas. Standartizacija gali padėti pašalinti prekybos kliūtis ir kartu užtikrinti patikimą visuomenės interesų, visų pirma, sveikatos ir saugos, apsaugą. Taigi, savanoriškai derinant standartus, gali būti prisidėta prie Europos pramonės konkurencingumo didinimo, tačiau tik jei Europos standartai bus plačios apimties, pripažįstami tarptautiniu mastu ir jei bus paprasta užtikrinti jų atitiktį (ypač MVI).

Būtina užtikrinti efektyvų ir veiksmingą standartizacijos procesą ES lygmeniu – o tai yra ESS ir reglamento tikslas, tačiau būtų galima apsvairstyti galimybę labiau išplėtoti Europos paslaugų standartus. Atliekant poveikio vertinimą nustatyti poreikiai tebėra aktualūs. Finansavimo klausimas išlieka svarbus, nes atsiranda naujų tendencijų (pavyzdžiui, globalizacija, IRT ir ne IRT sąryšis ir t. t.). Be to, taip pat svarbu, kad būtų užtikrinta patentų savininkų ir naudotojų interesų pusiausvyra esminių standartų patentų (angl. *Standard Essential Patents*, SEP) srityje.

Veiklos, kuriai skiriamas Sąjungos finansavimas, tipologija taip pat yra svarbi ir dera su MSDP: Sąjungos finansuojama veikla yra tokia veikla, kurios nefinansuoja pramonė, kurios netinkama apimtis ar kuri tuo metu neaktuali.

Apskritai standartizacijos veikla atitinka ES politikos tikslus, visų pirma bendrosios skaitmeninės rinkos (BSR), sąžiningesnės ir gilesnės bendrosios rinkos, energetikos sąjungos, augimo ir investicijų, ES kaip pasaulinės veikėjos tikslus. Praktiškai derėjimo siekiama vykdant MSDP (kuri atitinka Komisijos prioritetus¹⁵) ir atitinkamai atliekant nuodugnią Komisijos vidaus procesų stebėseną, taip pat palaikant savitarpio ryšius su valstybėmis narėmis ir tiesiogiai susijusiais suinteresuotaisiais subjektais.

Galima ES pridėtinė vertė yra ESS ypatybė. Kiekvienas naujas Europos standartas, nesvarbu, ar nustatytas Komisijos prašymu, ar ne, pakeičia nacionalinius standartus, juos taikant sumažėja prekių judėjimo bendrojoje rinkoje sąnaudos. Taigi Europos standartai gali teigiamai paveikti ekonomikos augimą, nes sumažėja bendrosios pramonės išlaidos, pagerėja sąveikumas, padidėja produktų ir paslaugų kokybės ir saugos garantijos ir paprasčiau patekti į Europos ir pasaulines rinkas. Be to, taikant Europos standartus, gali būti keliais aspektais prisidedama prie ES politikos įgyvendinimo, pavyzdžiui, efektyvaus energijos vartojimo ir produktų saugos, ir tai tik pora pavyzdžių.

¹⁵COM(2014) 910 *final*.

Neabejotinai svarbiausias Europos standartizacijos kuriamos ES pridėtinės vertės aspektas – prekybos kliūčių pašalinimas ir bendrosios rinkos plėtotė. Todėl ESS yra veiksnys, nuo kurio tiesiogiai priklauso ES veikimas, ir ja siekiama tikslų, kurių pasiekti nacionaliniu lygmeniu būtų neįmanoma. Bendrovės visų pirma naudinga tai, kad mažėja sandorių sąnaudos, gerėja sąveikumas ir kuriama bendra Europos bendrojoje rinkoje techninė kalba.

4. IŠVADOS

Pradėjus taikyti reglamentą, padidėjo ESS skaidrumas ir įtraukumas, standartais ir Europos standartizacijos priemonėmis labiau prisidėta prie geresnio vidaus rinkos veikimo, peržiūrėtos ES finansinės paramos teikimo Europos standartizacijos organizacijoms ir III priede išvardytoms organizacijoms taisyklės.

IRT srityje IRT koreguojamasis planas, kaip bendradarbiavimu grindžiama priemonė, padėjo suburti Europos Komisiją ir IRT standartizacijos suinteresuotuosius subjektus – Europos ir pasaulinius – ir pagerinti jų veiksmų koordinavimą ir bendradarbiavimą. Ši platforma taip pat padeda didinti IRT standartizacijos proceso skaidrumą – joje pateikiamas aktualus veiklos sričių sąrašas ir kaupiamos įvairių kiekvienoje iš aptariamųjų sričių dalyvaujančių suinteresuotųjų subjektų nuomonės ir pastabos.

Šiuo etapu Komisija mano, kad valdymo, sąveikos ir komunikacijos srityse vykdomos ne teisėkūros iniciatyvos gali būti pateisinamos, siekiant pagerinti ESS (žr. 1 ir 2 priedus).

Tikimasi, kad šiuo tikslu bus naudinga remiantis Bendrosios rinkos strategija paskelbta jungtinė iniciatyva dėl Europos standartizacijos¹⁶. Įgyvendinant jungtinę iniciatyvą dėl Europos standartizacijos, taip pat ketinama nagrinėti, kaip būtų galima sistemiškiau ir pažangiau analizuoti atotrūkį tarp mokslinių tyrimų ir (arba) inovacijų prioritetų ir Europos standartizacijos, kaip jį kuo veiksmingiau sumažinti ir kaip reikiamu laiku gauti standartizacijos rezultatus. Be to, bendrosios skaitmeninės rinkos strategijos¹⁷ bendrosios skaitmeninės rinkos sukūrimo plane pranešama apie prioritetinių IRT standartų plano, skirto pagrindiniams standartizacijos prioritetams nustatyti, atsižvelgiant į technologijas ir sritis, kurios, kaip manoma, bendrajai skaitmeninei rinkai yra esminės, priėmimą. Taigi, šiame plane bus nurodytos įvairios prioritetinės sritys, kuriose nedelsiant, siekiant nustatyti, parengti, priimti ir populiarinti naujas technologijų plėtros tendencijas, ES teisės aktus ir politiką atitinkančius IRT standartus, reikėtų imtis tam tikrų suderintų veiksmų.

Be to, Komisija, reaguodama į Tarybos prašymą¹⁷ atsižvelgiant į visų šalių interesus iširti standartizacijos poveikį ekonomikai, ketina pradėti šį tyrimą tinkamu laiku, kad galėtų pasinaudoti būsimoje pagal 24 straipsnį rengiamoje ataskaitoje pateiktais rezultatais.

Pradėjus taikyti reglamentą, pavyko reikšmingai patobulinti ESS, kadangi buvo laiku teikiami Komisijos prašomi standartai, anksti įtraukiami suinteresuotieji subjektai, užtikrinamas sutarimas dėl rengiamų standartizacijos prašymų ir gerinama teikiamų prašymų kokybė ir išsamumas.

¹⁶ COM(2015) 550.

¹⁷ COM(2015) 192.

Apskritai didelių su reglamento įgyvendinimu susijusių sunkumų nenustatyta, nors kelios sritys, kuriose padėtį reikėtų pagerinti (jos išvardytos 1 ir 2 prieduose), vis dėlto paminėtos. Komisija svarstys, kaip geriausiai šiuos sunkumus įveikti, visų pirma, pasitelkdama jungtinę iniciatyvą dėl standartizacijos, kuria siekiama skatinti darnų reglamento įgyvendinimą ne teisėkūros veiksmais, bendradarbiaujant su pagrindiniais ESS veikėjais.

Komisija apibendrindama mano, kad šiuo metu nereikia atlikti reglamento peržiūros. Iš naujo vertinti padėtį Komisija planuoja praėjus penkeriems metams po dabartinio vertinimo kai bus rengiama 24 straipsnio 3 dalyje numatyta Tarybai ir Europos Parlamentui skirta reglamento įgyvendinimo ataskaita.

1 PRIEDAS. KLAUSIMAI IR REKOMENDACIJOS DĖL REGLAMENTO (ES) NR. 1025/2012 ĮGYVENDINIMO IR EUROPOS STANDARTIZACIJOS SISTEMOS GERINIMO

I. Nustatytos tobulintinos sritys, susijusios su Europos standartizacijos sistema apskritai¹⁸:

Sparta ir skiriami terminai

- nevienodi spartos poreikiai ir dėl universalaus sprendimo taikymo, siekiant sutrumpinti terminą, kylantys sunkumai;
- būtinybė suteikti daugiau svertų ankstyvam standartizacijos poreikių nustatymui;
- nesėkmės ankstyvuojų standartizacijos veiklos etapu (kai pateikiami standartizacijos prašymai);
- keli standartai, kuriems parengti reikia daug laiko;
- stebėsenos duomenys nenuoseklūs arba jais remiantis neįmanoma atlikti visapusiško spartos vertinimo arba stebėti procesus.

Europos verslo konkurencingumo rėmimas

- kliūtys, su kuriomis, dalyvaudamos standartizacijos procese ir (arba) taikydamos standartus, susiduria MVI;
- nepaisant daugelio vykdomų veiksmų, standartizacijos ir inovacijų bei mokslinių tyrimų projektų sąsajos yra silpnokos.

Sąjungos teisėkūros ir politikos rėmimas

- didėjanti standartų, kuriais prisidedama prie Sąjungos teisėkūros ir politikos, paklausa, o kartu ir prašomiems standartams būdingi trukdžiai dėl krūvio (prašymo pateikimo procesas ir atitikties patikros);
- darbinio požiūrio stoka apibrėžiant teisėkūros ir politikos reikmes ir skatinant standartizacijos veiklą;
- vykstant standartizacijos procesui, Komisija nepakankamai išsamiai informuoja ESO;
- nepakankamas Komisijos ir standartų kūrėjų veiksmų derinimas atliekant atitikties patikras;
- įsitvirtinę prieštaringi nacionaliniai standartai, mažinantys bendrą ESS efektyvumą šalinant vidaus rinkos kliūtis.

Įtraukumas

- nepalanki III priede išvardytų organizacijų padėtis ir skirtingos atstovavimo suinteresuotiesiems subjektams nacionaliniu lygmeniu galimybės;

¹⁸ Nepriklausomoje peržiūroje pateiktos rekomendacijos, p. 141–143.

- įtraukimo stoka tarptautiniu lygmeniu, taikant Vienos ir Dresdeno susitarimus (pirmiausia atitinkamai dėl ISO ir IEC).

Europos verslo konkurencingumo pasauliniu lygmeniu rėmimas

- Europos suinteresuotųjų subjektų poreikių ir standartizacijos procesų derinimo tarptautiniu lygmeniu sunkumai;
- didėjanti standartizacijos procesų, vykdomų ne ESS ir ISO / IEC srityse, o visų pirma įvairiose IRT srityse, svarba.

Valdymas

- poreikis užtikrinti, kad Komisija išsamiau informuotų apie standartizacijos prašymų rengimo procesą;
- visų suinteresuotųjų subjektų informavimas apie vykdomas ar planuojamas standartizacijos užduotis;
- darbo metodų įvairovė (Komisijoje, ESO ir NSI), galinti turėti neigiamos įtakos darniam ir efektyviam ESS veikimui;
- sudėtingos procedūros, įskaitant prievolę teikti ataskaitas, ir reikalingų veiksmų bei dalyvių gausa.

Tinkamumas taikyti ateityje

- standartizacijos lygių įvairovė ir būtinybė užtikrinti, kad metodai atitiktų įvairius poreikius;
- poreikių nustatymas sektoriuose, nepriklausančiuose standartizacijos aprėpčiai (pvz., paslaugų);
- būtinybė užtikrinti geresnę patentų paraiškų sistemą.

II. Nustatytos tobulintinos sritys ir (arba) spręstini klausimai, susiję su ES lėšomis remiama standartizacijos veikla

Paspartinti procesą, po kurio sudaromas dotacijos susitarimas (t. y. sutrumpinti sutarčiai sudaryti skiriamą laiką)

Dotacijų susitarimų patvirtinimo ir pasirašymo tarp Komisijos ir ESO arba III priede išvardytų organizacijų procedūra vis dar pernelyg lėta. Siekiant ją paspartinti, siūloma įvertinti ir suderinti šiuos veiksmus:

- apibrėžti ESO ar III priede išvardytų organizacijų pasiūlymų vertinimo procedūrą, kurią atlieka Europos Komisija ir (arba) ELPA, ir nustatyti preliminarius terminus, siekiant užtikrinti, kad susitarimo dėl numatomų remti veiksmų sudarymas netruktų pernelyg ilgai;
- paraginti ESO ir III priede išvardytas organizacijas teikti kokybiškus pasiūlymus, parengtus remiantis jau esamais standartiniais šablonais, taip pat praktiniu dažniausiai pasitaikančių klausimų vadovu;
- racionalizuoti informacijos mainus tarp Komisijos ir ESO ar III punkte išvardytų organizacijų pastaboms aptarti ir grįžtamosioms pastaboms pateikti, siekiant, kad pagerėtų tarpusavio supratimas ir atitinkamai sutrumpėtų dotacijų susitarimų sudarymo laikas.

Racionalizuoti su dotacijų susitarimų administravimu susijusias administracines ir finansines procedūras

Suinteresuotieji subjektai teigia, kad su dotacijų susitarimų administravimu susijusios administracinės ir finansinės procedūros yra našta – šios procedūros turėtų būti aiškiai apibrėžtos ir nuosekliai taikomos visiems dotacijų susitarimams. Reikėtų atsižvelgti į tokius teiginius nulemiančius finansinių ir administracinių procedūrų aspektus ir, tai padarius, Komisijos tarnyboms, ESO ir III priede išvardytoms organizacijoms pateikti praktinių patarimų; tai padėtų ESO ir III priede išvardytoms organizacijoms išplėsti bendrą taisyklių supratimą, išvengti skirtingo interpretavimo, ištaisyti ir numatyti pasikartojančias klaidas ir netikslumus.

Supaprastinti ir racionalizuoti ataskaitų teikimo reikalavimus

Ataskaitų teikimo reikalavimai taip pat, kaip teigiama, yra našta. Siūloma atidžiai įvertinti ir apsvarstyti šias rekomendacijas:

- Supaprastinti ataskaitų teikimo pagal reglamento 24 straipsnį procesą:
 - patobulinti ataskaitų teikimą pagal 24 straipsnį, siekiant užtikrinti ESO ir III priede išvardytų organizacijų teikiamų duomenų nuoseklumą ir palyginamumą, atsižvelgiant į suvaržymus, susijusius su informacijos aiškumo ir palyginamumo stoka;
 - supaprastinti ataskaitų teikimą, nustatant bendrą kiekvienam reglamento straipsniui, pagal kurį turi būti rengiamos ataskaitos, skirtų sintetinių rodiklių rinkinį ir pateikiant jų sąrašą;

- surinkti elektroninius ir praktiškai naudojamus duomenis ir sudaryti sąlygas sukurti reglamento įgyvendinimo duomenų bazę, kuri būtų nuolat naudojama stebėsenos tikslais, taip pat kaip pagrindas Europos Komisijai vykdant prievolę teikti ataskaitas Tarybai ir Europos Parlamentui.
- Kuo labiau racionalizuoti pasiūlymus dėl dotacijų veiklai ir dotacijų veiksmams, taip pat tarpines ir galutines vykdytos techninės veiklos ataskaitas; ataskaitų teikimo reikalavimus pritaikyti konkrečioms atvejams, siekiant užtikrinti, kad jie būtų proporcingi gautai finansinei paramai. Šį tikslą galima pasiekti, pavyzdžiui, nustatius kiekybinius arba kokybinius rodiklius, kurių būtų galima tikėtis pasiekti vykdant siūlomus veiksmus, ir daug dėmesio skyrus šių sričių ataskaitų teikimui.
- Optimizuoti ataskaitų teikimo reikalavimus ir kitą koordinavimo ir stebėjimo veiklą (pavyzdžiui, reguliarius posėdžius), įtraukiant Komisijos tarnybas, ESO ir III priede išvardytas organizacijas, ir suderinti ataskaitų teikimo formatus, siekiant sudaryti sąlygas tiesiogiai naudotis ta pačia informacija įvairiais ataskaitų teikimo tikslais.

Reguliariai stebėti bendrą Sąjungos finansavimą, paprastinimo priemonių taikymo rezultatus ir galimybes žengti toliau veiklos rezultatais pagrįstos sistemos įgyvendinimo link

Komisija turėtų nuolat stebėti finansavimo paskirstymą, bendrą finansavimo sistemos veikimą ir, jei reikia, paprastinimo priemonių įgyvendinimo rezultatus.

Visų pirma, jei, įgyvendinus naujausius sprendimus dėl vienkartinųjų išmokų Europos standartų rengimui finansuoti ir atlikus jų kokybės vertinimą, būtų gauta teigiamų rezultatų, būtų pagrindo svarstyti galimybę pratęsti veiklos rezultatais pagrįstų dotacijų susitarimų taikymą kitose standartizacijos veiklos srityse, kuriose rezultatai gali būti tikrinami, o darbo rezultatai – lengvai nustatomi.

Kalbant abstrakčiau, remiantis Europos Komisijos nuolat rinktais ir jau turimais finansavimo duomenimis ir pastabomis, kuriuos pateikė lėšas gaunantys suinteresuotieji subjektai, galima daryti dėsningas išvagas apie įvairius standartizacijos finansavimo aspektus, pavyzdžiui, galutinio susitarimų užbaigimo laiką, finansavimo paskirstymą įvairių rūšių tinkamai finansuoti veiklai, ESO ir NSI finansavimo įsisavinimo lygį, taip pat dėl administravimo ir finansavimo tvarkos kilusius klausimus, dėl kurių buvo ne kartą vėluojama ir (arba) patirta kitų sunkumų.